

odbor vrniti, nazaj vzeti, in jo nadomestiti v gotovem denarji; — zlasti pa, da na akcijo sam doplačuje, ako bi banka kakoršno koli doplačevanje kedaj tirjala“.

Vložena akcija velja za doplačano ustanovnino in letnino, to je: se sprejme za 70 gld.

6. Zavoljo večje varnosti naj se hranilnične knjižice itd. na „ime družbe“ vinkulirajo.

7. Pri društvenih uradnih odpisih, izkazih itd. odpadejo vse nepotrebne titulature.

8. Za prvo društveno leto se odloči že tekoče leto 1873.

Družbenikom, ki so za to leto k prejšnji zalogi za doslužene že vplačali, se bode ta znesek pri ustanovnini za novo družbo vračunal.

Naj blagovolijo tedaj družbeniki začeti z vplačevanjem, ter vloge — naj bolje po **poštnih nakaznicah** — pošiljati pod adresno denarničarja.

9. „Slov. Gospodar“ se izvoli kot naznanilnist družbe. Vsi odborovi oklici, pozivi, izkazi itd., v „Slov. Gospodarji“ priobčeni, imajo tedaj v društvenih zadevah za družbenike pravno veljavo.

Odbor družbe duhovnikov Lav. škofije v Mariboru dne 1. decembra 1873.

Gospodarske stvari.

Nekoliko zdravih načel,

po katerih se pride do zboljšane in požlahtnjene plemena domače živine, posebno molznih krav.

(Konec.)

Dva pota sta, po katerih brez velikih stroškov in lahko do dobre krave mlekarice prideš in sicer:

1. da domače krave, ktere se po obilnosti dobrega mleka odlikujejo, spuščáš k najlepšim bikom, kteri so od mlekarice, po obilnem in dobrem mleku znanih, storjeni;

2. da se od domačega plemena dobre krave spuščajo k inostranim ne pretežkim bikom ravno tiste vrste.

Prvi način se imenuje zboljševanje živine po lastnem domačem plemenu in zasluži prednost pred ostalimi načini.

Na Angleškem si je pridobil Bakewell velike zasluge za zboljšanje živine s tem, da je paril najboljše krave z biki domačega plemena. Vsak kraj ima svoje pleme, ktero se je tukaj tako vdomačilo, da mu krajne okolnosti najbolj denejo. Med tem plemenom, da si je sicer tudi malo in nengledno, najdejo se krave, ktere se po dobroti in množini mleka odlikujejo. Ravno tako se najdejo biki, kteri so od izvrstnih mlekaric storjeni. Izvrstne domače mlekarice gre toraj spuščati k bikom domačega dobrega plemena, da se požlahtni domačo govedo.

Gledé na dobroto mlekarice je treba razun krme tudi pred očmi imeti način, po kterem se imajo molsti. Tudi najboljša mlekarica bode na mleku izgubila, ako se nemarno molze. Če danas nekoliko, jutre zopet nekoliko nepomolzenega mleka v vimenu pustiš, se bode krava za ravno toliko posušila, kajti se po zaostalem mleku izločevanje novega mleka zadržuje. Vrh tega zaostaja, ako ne pomolzeš krave do čistega, v vimenu ravno najboljše mleko, kar je s tem dokazano, da smetana najprej pomolzenega mleka proti smetani najposlej pomolzenega stoji v razmerju 1 : 8, t. j. najposlej pomolzeno mleko ima 8krat več smetane od najprej pomolzenega.

V Belgiji je to tako občno znano, da se tamkaj mleko v tri posode molze; mleko iz prvih dveh posod porabi se za sir, iz onega v tretji posodi se pa puter dela.

Ako še pa nemarna dekla krave molze, ter po pol pinta (bokala) mleka popuščá v vimenu, je zguba še večá, kakor bi se na prvi pogled mislilo. Kajti po razmeri, ktero smo poprej omenili, izgublja se poleg pol pinta zadnjega, v vimenu ostalega mleka, toliko putra, kolikor ga dasta dva pinta prvega mleka. Vsled nemarnega molzenja ne izgublja krave samo na mleku, ampak zaostalo mleko je dostikrat povod mnogim boleznim v vimenu. Še bolj pa se v kvari krava, ako je dekla vrh nemarnosti tudi še zlobna in kravo bije in bunka; kajti dosti primerljejev imamo, da krava tako sirovi dekli še kaplje mleka ni spustila, v tem ko se je drugi blažnejši roki do kapljice dala pomolsti.

Na vse to mora tedaj skrben gospodar gledati, če hoče dobro in lepo živino imeti.

(Po „Gosp. listu Zagr.“)

Popravek. V poslednjem listu se je na strani 400 v sestavku: „Nekoliko zdravih načel itd.“ v zadnji vrsti moteča tiskarska pomota vlezla. Brati je namreč: krava, a ne „hrana“.

Gologlavcem pomoč! Kdo že ni slišal ali bral o čudodelnih mažah, s kterimi naj bi si spodredili gologlavci spet goste lase? Sama smešna sleparija! Da pa tudi mene ne proglasite za sleparja, Vam povem jako prost pripomoček, s kterim si je letos, kakor sem vidil sam, pridobil blizo 70letni oskrbnik grajščine N. spet lepe lase. Umival si je vsak dan golo glavo (a ne, kadar mu je vroče bilo!) z mrzlo vodo in priprostim mivalom (žajfo), in to tako, da je z roko od čela nazaj gladil; na isti način je pogladil glavo potem z gostim glavnikom. V tednu po enkrat pak jo je pomočil s starim vinom — in danas ima zopet lasi kakor mladeneč. Gologlavci, poskusite ta pripomoček; ako ne pomaga, vsaj ne škodi!

J. G.

Zoper vranični prisad pri svinjah (Milzbrand). Za to boleznijo je letos mnogo svinj pocepalo. Po mnogih skušnjah je zoper njo zares izvrsten pomoček, ki se imenuje: Arsenicum album, tekočina, ktere se dobi blizo pol maselea za 1 goldinar pri gosp. Hutterju (landschaftliche Apotheke, Sackstrasse) v Gradcu. In s pol masecem se sbaja na več let. Te tekočine se da boleni svinji, ako je velika, po tri kaplice, ako je mala, po eno ali dve na kosu kruha; in to se stori na dan po 2- do 4krat. Vselej pa se mora flašica dobro pretrositi, predno se ta pomoč rabi. V kraju, kjer pisalec teh vrstic živi, je neka blagosročna gospa letos na ta način mnogim donesla pomoči.

Tudi zdravim svinjam se časih sme te tekočine dati, da se nevarnost boleznii odstrani.

J. G.

Kdor si spomladi prav zarana želi pod milim nebom lepih kumar ali murk prirediti, njemu priporočamo takole ravnati: Nabere naj si kolikor mogoče še najbolj celih jajčnih lupin, da so kakor mali lončki. O svojem času, to je: tri do štiri tedne pred navadnim sejanjem murk, naj napolni te lupine z dobro črno prstjo, v katero položi po jedno murkino seme, in to vse v toplo sobo ali izbo postavi. Tu ostanejo lupine s prstjo in semeni do sejanja. Male rastlinice se prav hitro začnejo razvijati, ki se potem, ko pride navadni čas setve, z lupinami vred na vrt v prej pripravljene gredice posade. V lupine se morajo prej drobne luknjice narediti, da zamorejo tanke koreninice mladih rastlik skozi nje lezti. Da se pa njezne rastline slane obvarujejo, treba grede z suhim smrekovim vejem pokriti, katero tudi pozneje na gredah ostane, da morejo odrastlike skozi nje vdarjati in se okoli njih ovijati. Te veje imajo dvojno korist: prvič varujejo rastline mrzdu in potem pa murke črnih peg, ktere rade po njih nastajajo, posebno o deževju. Ravno tako se dá tudi z dinjami (tikvami) ravnati.

Dobro seme murk, dinj, buč je le tisto, ki blizo receljna sedi; to rado žene in je rodovitno, ono bliže muhe ne poganja tako rado in se sajenje ne priporoča.

Dopisi.

Od Drave 25. nov. (Šolske stvari.) Graška "Tagespost" je poročala pred nekaj tedni iz Ptuj, da bode letos po trgatvi slavni c. kr. okrajni ptujski šolski svet (Bezirksschulrath) vse krajne šolske svete (Ortsschulräthe) ptujskega okraja skupaj poklical ter njim spolnovanje novih šolskih postav na srce položil, češ, da je to nad vse potrebno. Jaz pa menim, da je še veliko bolj po-

Priloga „Sl. Gosp.“ k. št. 49.

trebno, ako slavni c. kr. okrajni šolski svet v Ptuj zana prej za to skrbi, da vsak gosp. učitelj šolski zapisnik (katalog) napravi, ker bi potem ne bilo treba po besedah „Slov. Gosp.“ št. 46 od 13. nov. v dopisu iz Ptuj osebni posvaritev gg. župnikom pošiljati, češ, da se kršanski nauk v zapisnikih ne „klasificira“. Kar je slavni c. kr. okrajni šolski svet v Ptuj še le letos zgrešil, je pisatelj že zdavnej pogrešal, ki namreč cela četiri leta v neki šoli v ptujskem okraju na koncu šolskega leta nobenega zapisnika od gosp. učitelja dobil ni, da bi bil v tistem zaznamoval, kaj otroci kršanskega nauka znajo, zarad česar se je lansko leto v „Slov. Gosp.“ št. 42. od 17. oktobra pritožil. Če se že v kateri šoli z ptujskim okraju kdo drugi za šolski zapisnik ne briga, bi naj okrajni šolski ogleda (ali nadzornik) gosp. P. K. za to skrbel, da se napravi. Ob času vizitacije prijazno gosp. učitelja po šolskem zapisniku pobarati, je gotovo lepše, kakor značajne in narodne gg. učitelje, ki nočejo na vso sapo v liberalni rog trobiti, „Pfaffenknechte“ psovati, kakor se je pri učiteljski konferenciji v Ptuj 1. avg. 1871 zgodilo. Da slavni c. kr. okrajni šolski svet alj pa „inšpektor“ g. P. K. po tem bara, ali je gosp. učitelj katalog napravil alj ne, je brez vsega dvoma bolj potrebno in pametno, kakor krajne šolske svete prašati, ali katoliški stariši želijo alj ne, da njihovi otroci k navadnim procesijam hodijo, kakor se je lani o novem letu ravno v ptujskem okraju zgodilo. Da takošna vprašanja katoliškim starišem staviti ni pametno, kažejo besede, ktere so potem padale. Na tisto vprašanje slav. c. kr. okrajnega šolskega sveta so rekli namreč ljudje, ki §. 2 državne šolske postave od 25. maja 1868 umejo: „To vprašanje ne spada v delokrog svetnih ptujskih gospodov, ampak v delokrog „cerkvenih organov“; kmetje pa, ki nimajo časa „das Reichschulgesetz“ študirati, so pravili meni pisatelju v obraz: „Zakaj neki le ptujski gospodje po procesijah barajo? Mar menijo, da smo že Turki postali, ki h kršanskim procesijam ne hodijo? Mi smo katoliški kristjani in kot takošni hodimo k procesijam; ker pa nočemo, da bi iz naših otrok Turki izrastli, morajo tudi oni pri procesijah biti.“ Tedaj ptujski gospodje skrbite za to, kar je potrebno, nepotrebna vprašanja pa opustite, da katoliški stariši svojim otrokom naposled še celo v šolo hoditi ne prepovejo! —

Še nekaj. Slavni c. kr. okrajni šolski svet v Mariboru vabi gg. učitelje mariborskega, slovensko-bistriškega in šent-lenartskega okraja h konferenciji na dan 4. in 5. dec. t. l. v Maribor ter prašuje, kakošni zadržki bi ovirali šolski napredek? Med drugimi zadržki bi utegnil tudi izgled kakega učitelja biti, kakor n. pr. pri sv. Lenartu v Slov. goricah, kder so se letos vsi gg. učitelji